COURRIER D'AMSTERDAM.

N°. 195.

SAMEDI, le 13 Juillet 1811.

INTÉRIEUR.

Paris, *le* 8 *Juillet*.

On nous mande de Constantinople, en date du 25 mai, les nouvelles suivantes:

On presse ici avec la plus grande activité tous les préparatifs de guerre, tant par terre que par mer. La même mesure s'exécute aussi vivement dans toutes les provinces, surtout en Bosnie, où, d'après un ordre du gouvernement, chaque maison turque doit fournir un homme.

La flotte, qui consiste en onze vaisseaux de ligne, dont deux à trois ponts, six à huit frégates et corvettes, a mis à la voile pour le canal. Dix ortes de janissaires doivent se mettre en marche lundi d'ici pour se rendre à l'armée. Le prochain départ de ces troupes a, comme de coutume, été l'occasion de quelques désordres qui ont troublé pendant plusieurs jours la tranquilité de cette capitale, et forcé les marchands, tant dans la ville que dans les faubourgs de Péra et de Galata, à fermer leurs magasins; mais les sages dispositions du gouvernement, la déposition du seymen-bachi, l'exécution des principaux mutins, et enfin le désarmement complet de cette milice jusqu'à son départ, mesure ordonnée par le Grand-Seigneur, et qui n'a pas éprouvé la moindre résistance, ont bientôt rétabli le calme et assuré le repos des paisibles habitans.

Il ne s'est jusqu'ici passé rien d'important aux armées, si ce n'est que, d'après un rapport du grand-visir, qu'on a reçu le 19, les Russes ont évacué Nicopolis et Sistow. Cette dernière place est occupée par un corps turc de 3000 hommes qu'on y a envoyé de Schumla.

Les lettres du quartier-général turc annoncent que l'armée russe, y compris la garnison de Rudschuck, forte de 10,000 hommes, ne se monte maintenant qu'à 35,000 hommes, et qu'elle paraît se concentrer plus en arrière. Un corps turc a reçu l'ordre de marcher sur Silistrie; mais on ne sait pas encore si cette place est évacué par les Russes.

(*Journal de l'empire.*)

SCIENCES. — Jurisprudence.

Une question importante a été décidée, le 27 du mois dernier, par la cour de cassation, sections réunies, sous la présidence de S. Exc. le *grand-juge*.

L'arrêt, rendu dans cette séance solennelle, excitait vivement l'intérêt du public, tant à cause de la lutte qui s'était élevée entre les autorités qui ont prononcé sur cette question, que par la présence du premier magistrat de l'Empire.

Il s'agissait de savoir si la disposition de l'article 386 du code pénal, qui condamne à la peine de la réclusion le coupable de vols commis dans une *hôtellerie* ou *auberge*, lorsque ce sont les *hôteliers* ou *aubergistes*, ou les personnes reçues dans les hôtelleries et auberges qui ont commis ces vols, est applicable aux *logeurs* ou *loueurs en garni*, et aux personnes qui y sont logées.

La cour impériale de Paris avait jugé la négative; elle s'était en conséquence déclarée incompétente pour connaître d'une telle question et avait renvoyé la cause pardevant le tribunal de police correctionnelle, comme s'il ne s'était agi dans l'espèce que d'une simple contravention de police.

Mais sur le pourvoi de M. le procureur-général, la cour de cassation, par un premier arrêt, infirma la décision de la cour impériale de Paris et renvoya la cause devant la cour d'Orléans.

Celle-ci ayant embrassé le système de la cour impériale de Paris, il y eut un nouveau pourvoi de la part du procureur-général de la cour d'Orléans et c'est pour prononcer sur ce pourvoi que la cour suprême a réuni ses sections et a rendu l'arrêt que nous rapportons.

La cour de cassation a considéré que les mots *hôtellerie* et *auberge*, employés dans l'article 386, sont des expressions générales qui comprennent sous leur acception commune et reconnue, les hôtels et maisons où l'on est reçu, moyennant un prix ou une rétribution pour y prendre le logement ou la nourriture.

Que cet article 386 et les articles *475*, *154* et *73*, ont pour objet toutes les personnes que l'on entend ordinairement sous les noms d'*aubergistes*, *logeurs* et *loueurs en garni*;

COURIER VAN AMSTERDAM.

N°. 195.

ZATURDAG, den 13 Julij 1811.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Parys, *den* 8 *Julij*.

Men meldt ons van Konstantinopolen, onder dagteekening van den 25sten mei, de volgende tijdingen:

Men zet alhier alle de oorlogstoebereidselen, zoo te land als ter zee met de grootste vlijt voort. Dezelfde maatregel wordt even zoo ijverig in alle de provintien voortgezet, vooral in Bosnie, alwaar, volgens een order van het gouvernement, ieder turksch huis een man moet leveren.

De vloot, die uit elf linieschepen, waarbij twee driedekkers zijn, mitsgaders uit zes of acht fregatten en korvetten bestaat, is naar het kanaal onder zeil gegaan. Tien compagnien janitsaren moeten maandag van hier op marsch gaan, om zich naar het leger te begeven. Het aanstaand vertrek dier troepen heeft, als naar gewoonte, gelegenheid tot eenige wanorden gegeven, die, gedurende eenige dagen, de rust in deze hoofdstad gestoord hebben, en dat de kooplieden, zoo die in de stad als in de voorsteden Pera en Galata, genoodzaakt zijn geweest, hunne winkels te sluiten; maar de wijze beschikkingen van het gouvernement, de afstelling van seymen-bachi, de te regt stelling der voornaamste muiters, en eindelijk de geheele ontwapening dier benden tot aan hun vertrek, een maatregel, die door den Groote-Heer bevolen, en zonder den minsten tegenstand uitgevoerd is geworden, hebben welhaast de rust hersteld en de veiligheid der vreedzame inwoners verzekerd.

Tot hiertoe is bij de legers niets belangrijks voorgevallen, dan dat men, met een rapport van den groot-vizier, den 19den alhier ontvangen, de tijding heeft bekomen, dat de Russen Nicopolis en Sistow hebben verlaten. Laatstgemelde plaats wordt door een korps turksche troepen van 3000 man bezet, die men van Schumla derwaarts had gezonden.

De brieven uit het turksche hoofdkwartier melden, dat het russisch leger, de bezetting van Rudschuck daar onder begrepen, thans niet meer dan 35,000 man bedraagt, en dat hetzelve meer achterwaarts schijnt bij een te trekken. Een turksch korps heeft bevel ontvangen, om op Silistria te rukken; maar men weet nog niet of die plaats door de Russen ontruimd is.

(*Journal de l'empire.*)

WETENSCHAPPEN. — Regtsgeleerdheid.

Een belangrijk vraagstuk is, den 27sten der laatstleden maand, door het hof van cassatie, alle sectien vereenigd zijnde, onder voorzitting van Z. E. den groot-regter, beslist.

Het vonnis, in eene plegtige zitting uitgesproken, wekte levendig het belang van het publiek, zoo uit hoofde van den woordenstrijd, die ontstaan was tusschen de regerings-kollegien, welke wegens dit vraagstuk uitspraak hebben gedaan, als uit hoofde van de tegenwoordigheid van den eersten overheids-persoon van het Rijk.

Het was zake te beslissen, of de bepaling, bij art. 386 van het code-penal gemaakt, waarbij de schuldigen aan diefstallen, in een *logement* of *herberg* gepleegd, tot de straf van tuchthuis (*reclusion*) worden verwezen, indien het de *herberg-* of *logementhouders* zelve, of wel de personen, die in de herbergen of logementen ontvangen worden, zijn, die de diefstallen gepleegd hebben, ook toepasselijk is op de *verhuurders van gestoffeerde vertrekken* of de ophouders van zoogenoemde *hôtels-garnis*, en op de aldaar gelogeerde personen.

Het keizerlijk geregtshof van Parys had negatief gevonnisd, en zich bij gevolg onbevoegd verklaard, om over zulk eene vraag kennis te nemen, en had de zaak naar de regtbank van correctionele politie gebragt, als ware er in het geval slechts zake van eene overtreding van politie.

Dan, op het beroep van den heer procureur-generaal, deed het hof van cassatie, bij een eerste gewijsde, de uitspraak van het keizerlijk geregtshof van Parys te niet, en renvoijeerde de zaak voor het geregtshof van Orleans.

Dit hof het systema van het keizerlijk geregtshof van Parys hebbende omhelsd, had er een nieuw beroep van den kant des procureurs-generaal van het hof van Orleans plaats, en het was, om over dit beroep uitspraak te doen, dat het hoogst geregtshof deszelfs sectien heeft vereenigd en het vermeld gewijsde geslagen.

Het hof van cassatie heeft beschouwd, dat de woorden *logement* en *herberg*, in art. 386 gebezigd, algemeene uitdrukkingen zijn, welke onder derzelver gemeene en erkende bevatting begrijpen de logementen en huizen, waarin men wordt ontvangen, tegen eenen prijs of betaling, om aldaar huisvesting of voedsel te bekomen.

Dat dit artikel 386, benevens de artikelen *475*, *164* en *73*, ten oogmerk hebben, alle de personen, welke gewoonlijk verstaan worden onder de benamingen van *herbergiers*, *verhuurders van ge-*

que ces articles prononcent contr'eux les mêmes peines, leur imposent les mêmes obligations et les soumettent à la même responsabilité civile.

Que si deux de ces articles emploient seulement les expressions générales, *aubergistes*, *hôteliers*, l'art. 154 emploie les mots *logeurs* et *aubergistes*, et que l'art. 475 emploie tout-à-la-fois les mots: *hôteliers*, *aubergistes*, *logeurs* et *loueurs en maison garnie*, et rappele la responsabilité prescrite par l'art. 73, relativement aux personnes qui logent chez eux. D'où il suit qu'il faut entendre cet art. 73, ainsi que l'art. 386, comme s'ils énuméraient aussi les *hôteliers*, *aubergistes* et *loueurs en maison garnie*, quoiqu'ils emploient seulement les mots *hôteliers* et *aubergistes*;

Que ces dispositions du code-pénal sont fondées sur la confiance nécessaire que le voyageur doit accorder, tantôt *à un aubergiste*, tantôt *à un loueur d'hôtel garni*. Qu'elles n'ont pu lui refuser, dans un lieu, la garantie qu'elles lui ont accordée dans un autre; qu'elles n'ont pas voulu que le loueur d'hôtel-garni, coupable du vol des effets d'un voyageur, fût puni d'un simple emprisonnement, tandis que l'aubergiste, dans le même cas, doit subir une peine afflictive et infamante.

Par toutes ces considérations, la cour a cassé et annullé l'arrêt rendu par la cour impériale d'Orléans, comme contraire à l'esprit de la loi, et a renvoyé la cause devant la cour impériale d'Amiens pour être statué sur le fonds.

Nous avons cru ces détails nécessaires pour guider les magistrats des diverses cours de l'Empire qui auraient à prononcer sur de pareilles questions, et pour prévenir les personnes qui logeraient en garni, des peines et de la responsabilité auxquelles la loi les assujetit.

V A R I É T É S.

Extrait d'un mémoire sur le strychnos tieuté *et* l'antiaris toxicaria, *plantes vénéneuses de l'île de Java, avec le suc desquelles les indigènes empoisonnent leurs flèches; et sur* l'andira harsfieldii, *plante médecinale du même pays; par M.* Leschenault, *naturaliste voyageur, pensionné du gouvernement.*

Dans les régions équatoriales, les sucs des plantes, sans cesse élaborés par l'effet d'une continuelle végétation, ont un degré d'intensité bien plus grand que dans les contrées tempérées; les plantes salutaires ou nuisibles ont plus de vertu. Cette vérité est prouvée par le grand nombre de produits précieux que sont obligés de tirer, à grands frais, des pays chauds, les arts et la médecine. Si quelques-uns de ces produits peuvent être remplacés dans nos climats par des plantes analogues, leur qualité est bien inférieure, leur efficacité bien moins grande.

Parmi les plantes nuisibles, il n'en est point, sans doute, qui le soient davantage que celles qui fournissent aux habitans des lieux où elles croissent les poisons dont ils enduisent les pointes de leurs flèches; ces poisons, dont peuvent abuser souvent le crime et la lâcheté, sont recelés sous différentes formes dans les végétaux; on est obligé de les en extraire par différens moyens. L'homme, prompt à s'emparer de tout ce qui peut aider sa force, paraît avoir deviné partout ce funeste secret de la nature, et y avoir ajouté autant qu'il était en son pouvoir, soit par le mélange qu'il a fait pour augmenter l'activité de ces poisons, soit par la manière dont il les a employés.

L'usage des flèches empoisonnées remonte à une haute antiquité: les Gaulois en faisaient usage, mais seulement pour la chasse; les Scytes et les Brachmanes lancèrent des traits empoisonnés aux Macédoniens. Il est répandu dans les contrées chaudes des deux hémisphères; cependant les voyageurs européens, ou trompés par les indigènes, qui partout paraissent faire aux étrangers un secret de ces terribles préparations, ou ayant négligé les recherches nécessaires, n'avaient donné, jusqu'à ce jour, que des renseignemens vagues et incertains sur les effets de ces poisons et sur les plantes qui les produisent. On sait que les sauvages de Surinam empoisonnent leurs flèches avec le suc d'un grand arbre, mais on ignore de quel genre est cet arbre; *l'ahouaiguacu*, le *piane* ou *curarée*, le *woorara* qui croît le long de la rivière des Amazones, sont des plantes qui servent aux indigènes de l'Amérique à empoisonner leurs armes; mais on n'a donné aucune description de ces plantes. Le sel, dit-on, l'eau de la mer ou le sucre pris en grande quantité s'opposent à leur action. M. *de la Condamine*, dans la relation de son voyage, parle avec quelques détails du venin préparé par les Ticunas: il dit que plus de trente espèces d'herbes ou racines, et particulièrement certaines lianes entrent dans cette composition qui est très en usage sur les bords de la rivière des Amazones; mais il ne donne la description d'aucun des végétaux qui le composent. Selon lui, on peut manger sans crainte le gibier tué avec les flèches trempées dans ce poison; les indigènes lui ont assuré que le sucre était un antidote certain contre son effet. *M. de la Condamine* se procura plusieurs de ces flèches empoisonnées, et plus d'un an après il en fit l'expérience à Cayenne. Les animaux blessés avec ces flèches moururent dans des convulsions terribles; une poule piquée mais secourue aussitôt avec du sucre qu'on lui fit avaler, survécut;

stoffeerde vertrekken en *verhuurders van hôtels-garnis*, dat artikelen dezelfde straffen tegen hen bepalen, hen dezelfde verpligtingen opleggen en hen aan dezelfde burgerlijke verantwoordelijkheid onderwerpen.

Dat, indien twee dier artikelen slechts de algemeene uitdrukkingen van *herbergiers*, *logementhouders*, bezigen, art. 154 de woorden behelst van *kamerverhuurders* en *herbergiers*, en dat art. 475 te gelijker tijd de woorden bezigt van: *logementhouders*, *herbergiers*, *verhuurders van vertrekken*, en *ophouders van hôtels-garnis*, en herinnert de bij art. 73 voorgeschreven verantwoordelijkheid, met betrekking tot de bij hen logerende personen. Waaruit volgt, dat men dit art. 73, even zeer als art. 386, verstaan moet, als of daarin ook de *logementhouders*, *herbergiers* en *ophouders van hôtels-garnis* vermeld waren, hoezeer zij slechts de woorden *logementhouders* en *herbergiers* in zich bevatten;

Dat deze bepalingen van het lijfstraffelijk wetboek gegrond zijn op het noodzakelijk vertrouwen, hetwelk de reiziger dan in een' *herbergier*, dan in een' *ophouder van hôtels-garnis* moet stellen. Dat zij hem op de eene plaats den waarborg niet kunnen weigeren, welken zij hem op eene andere verleend hebben; dat zij niet hebben gewild, dat de verhuurder van een hôtel-garni, schuldig aan diefstal van goederen eens reizigers, met eene enkele gevangenis gestraft zou worden, terwijl de herbergier, in hetzelfde geval, eene lijf- en infamerende straf zou moeten ondergaan.

Uit alle deze overwegingen, heeft het hof van cassatie het door het keizerlijk geregtshof van Orleans uitgesproken gewijsde gecasseerd en geannulleerd, als strijdig met den geest der wet, en heeft de zaak gerenvoijeerd voor het keizerlijk geregtshof van Amiens, om over den grond van de zaak te oordeelen.

Wij hebben de mededeeling dezer bijzonderheden noodzakelijk geoordeeld, om de regeringspersonen in de verschillende geregtshoven des Rijks, welke over soortgelijke zaken mogten uitspraak te doen hebben, tot rigtsnoer te strekken, en om voor de personen, die hôtels-garnis verhuren, de straffen en de verantwoordelijkheid, waaraan de wet hen onderwerpt, te voorkomen.

M E N G E L I N G E N.

Uittreksel eener verhandeling over de stychnos tieuté *de* antiaris toxicaria, *vergiftige planten van het eiland Java, met welker sap de inboorlingen hunne pijlen vergiftigen; en over de* andira harsfieldii, *medecinale plant van hetzelfde land; door den heer* Leschenault, *natuurkundige reiziger, door het gouvernement gepensioneerd.*

In de oorden aan de linie gelegen, hebben de sappen der planten, steeds door het uitwerksel eener gedurige botting en gisten, eene veel grootere mate van doordringendheid, dan in de gematigde luchtstreken; de planten het zij heilzame of schadelijke bezitten meerdere kracht. Deze waarheid wordt bewezen door het groot aantal kostbare voortbrengselen, welke de kunsten en de geneeskunde verpligt zijn, met zware kosten, uit de heete landen te trekken. Indien sommige dezer voortbrengselen in onze luchtstreken door daar mede overeenkomstige planten kunnen vervangen worden, dan is derzelver hoedanigheid daarentegen re beneden, derzelver kracht veel geringer.

Onder de schadelijke planten zijn het gewis geene sterkere, dan die, welke den ingezetenen der oorden, alwaar dezelve groeijen, het vergif opleveren, waarmede zij de punten hunner pijlen bestrijken; deze vergiften, waarvan de misdaad en de lafheid dikwerf misbruik maken, zijn in de planten onder verschillende vormen verborgen; men is verpligt, dezelve door onderscheiden middelen daaruit te trekken. De mensch, vaardig om zich meester te maken van al hetgene zijne magt te stade kan komen, schijnt allerwegen dit rampzalig geheim der natuur geraden, en zoo veel in zijn vermogen was daarbij gevoegd te hebben, het zij door de vermenging, door hem gedaan, om de werking van dit vergift te vermeerderen, het zij door de wijze, waarop hij hetzelve heeft gebezigd.

Het gebruik der vergiftigde pijlen klimt tot eene vroegere oudheid op: de Gaulen maakten er gebruik van, doch alleenlijk voor de jagt; de Scyten en Brachmanen schoten vergiftigde pijlen tegen de Macedoniers. Hetzelve is in de heete landen der beide halfronden verspreid; nogtans hebben de Europeërs, of door de inboorlingen, die alom den vreemdelingen van deze verschrikkelijke bereidingen een geheim schijnen te maken, of door de noodzakelijke opsporingen verzuimd hebbende, tot heden, nopens de uitwerkselen van dit vergift en nopens de planten, die hetzelve voortbrengen, slechts ijdele en onzekere narigten gegeven. Het is bekend, dat de wilden van Surinamen hunne pijlen met het sap eens grooten booms vergiftigen, doch men weet niet, van welke soort deze boom is; de *ahouaiguacu*, de *piane* of *curarée*, de *woorara*, welke langs de rivier der Amazonen groeit, zijn planten, die den inboorlingen van Amerika strekken, om hunne wapenen te vergiftigen; doch men heeft van deze planten geene beschrijving gegeven. Zoo men zegt, verzetten zich het zout, het zee-water of eene groote hoeveelheid suiker tegen derzelver werking. De heer *de la Condamine* spreekt, in het verhaal zijner reis, met eenige bijzonderheden van het door de Ticunas bereid vergift: hij zegt, dat meer dan dertig soorten van kruiden of wortelen, en bijzonder zekere lianes, in de zamenstelling van dit vergift komen, hetwelk aan de oevers van de rivier der Amazonen zeer in gebruik is; doch hij geeft geene beschrijving van eenige der planten, die hetzelve uitmaken. Volgens gemelden schrijver kan men het wild, door in dat vergift gedoopte pijlen gedood, gerust eten; de inboorlingen hebben hem verzekerd, dat de suiker een zeker tegengift tegen deszelfs uitwerking is. De heer *de la Condamine* verschafte zich vele dier vergiftigde pijlen, en meer dan een jaar daarna nam hij er te Cayenne de proef van. De door deze pijlen gekwetste dieren stierven met verschrikkelijke stuiptrekkingen; eene daarvan getroffen hen, doch welke men dadelijk met suiker hulp toebragt, bleef in het leven; eenige maanden later

...tres expériences furent répétées par lui quelques mois après à Leyde. Le sucre donné cette fois aux animaux n'eut qu'un faible succès; une poule, qui en avala une grande quantité, parut seulement vivre un peu plus long-temps que les autres.

On pense bien que la connaissance de ces poisons n'a point échappé au zèle ardent et éclairé de MM. le baron *de Humbolt* et *Bonpland*; ces célèbres voyageurs ont fait avec leur exactitude et leur constance ordinaire des recherches qui leur ont fait connaître et la manière de préparer le poison dont on se sert sur les bords de la rivière des Amazônes, et la liane *curaré* qui le fournit. Le hasard a fait qu'ils n'ont trouvé cette plante ni en fleurs ni en fruits. Mais MM. *de Jussieu* et *Wildenow*, d'après l'examen des branches, soupçonnent qu'elle appartient au genre *coriaria*.

Bruce donne quelques détails sur les poisons végétaux dont les indigènes de l'Afrique-Méridionale empoisonnent leurs flèches. Les plantes qui fournissent ces poisons sont l'*amaryllis disthica*, *euphorbia caput medusæ*, et une espèce de *rhus*.

Un jeune nègre, nommé *Bognam-Nonen-Derega*, de la peuplade des Macpas, sur la côte occidentale d'Afrique, attaché au service du célèbre voyageur *Michaux* père, m'a dit que dans son pays on empoisonnait les flèches en les trempant dans le suc d'une plante, auquel on joignait le venin d'un animal qui, d'après la description qu'il m'en fit, j'ai jugé être une grande espèce de scolopendre. *Thumberg* dit que les Hottentots se servent d'un poison préparé avec le suc d'une espèce de bois de fer et le venin d'un serpent; mais il ne donne aucun autre détail sur sa préparation et ses effets.

Le poison fameux dont se servent les Indiens de l'archipel des Moluques et des îles de la Sonde, connu sous le nom d'*ipo* et *upas* (1), a intéressé plus que tous les autres la curiosité des Européens, parce que les relations qu'on en a données ont été exagérées et accompagnées de ce merveilleux dont les peuples de l'Inde aiment à orner leurs narrations. Ces contes populaires ont été recueillis et répétés avec confiance par des voyageurs, du reste recommandables par d'excellentes observations et de longs travaux. On peut voir dans les *Ephémérides des curieux de la nature* les relations d'*André Cleyerus* et de *Spielman* sur le poison de Macassar. Le laborieux *Rumphius* nomme l'arbre qui produit l'*ipo*, *arbor toxicaria*. Il a répété ce qui lui avait été dit par les indigènes, et a donné une description incomplète et une figure de cet arbre d'après une branche et un fruit qui lui furent envoyés. J'ai lieu de croire qu'il a été trompé, au moins pour la vérité du fruit, qui certainement ne provenait pas de l'arbre qui fournit ce poison. *Thumberg* et *Acymelaus*, d'après les voyageurs hollandais ci-dessus cités, ont fait une dissertation sur l'*ipo* de Macassar. L'estimable traducteur de *Darwin* a donné dans une note un extrait de cette dissertation, en avertissant qu'on devait se méfier de la vérité des faits qui y étaient contenus. Tous ces voyageurs ont répété seulement ce qui leur avait été dit; on peut les accuser d'une trop grande crédulité lorsqu'ils affirment, mais non pas de mauvaise foi. Il n'en est pas de même d'un certain médecin hollandais, nommé *Foerch*, qui a cherché à induire l'Europe en erreur avec une impudence difficile à croire et à pardonner. Après avoir recueilli les contes les plus absurdes et y avoir ajouté ses propres rêveries, il donna à son retour en Europe, comme témoin oculaire, une relation accompagnée de tous ces petits détails minutieux et circonstanciés qui sont le cachet ordinaire de la vérité, et qui ne permettent pas qu'on accuse un homme de fausseté, à moins qu'on n'ait pour lui le plus profond mépris. Depuis long-tems cette fable ridicule est mise à sa place; elle a été justement réfutée par M. *Charles Coquebert*, dans le *Bulletin des sciences de la société philomatique*. Les naturalistes et les savans d'Europe, sans ajouter foi à ces fables, désiraient connaître au juste la nature de ces poisons. On fit des recherches à Java, mais elles furent peu fructueuses, à cause du secret que gardent les naturels. On démentit les contes qui avaient été débités, mais on ne fit point connaître la vérité sur ce qui existe réellement. Lorsque je partis pour le voyage de découvertes aux Terres-Australes, le respectable et savant professeur M. *de Jussieu* me recommanda, dans le cas où j'aborderais à Java, de prendre à cet égard le plus de renseignemens possibles. Je désirais beaucoup résoudre cette question. D'heureux hasards et quelques persévérances dans mes recherches m'ont instruit; je peux aujourd'hui parler avec certitude.

Je me suis procuré, non-seulement les deux espèces de poisons ou *upas* qui se recueillent et se préparent à Java, mais encore ceux des îles Borneo et Macassar; j'en ai rapporté en Europe une grande quantité, avec laquelle mon ami, M. *Delille*, médecin et botaniste de l'expédition d'Egypte, et M. *Magendie* ont fait une foule d'expériences intéressantes qui font connaître l'activité et la manière d'agir de ces poisons sur l'économie animale. Ces expériences faites avec autant d'intelligence que de soin, ont été le sujet de deux mémoires lus à l'institut, et d'une dissertation présentée et soutenue à la faculté de médecine de Paris, par M. *Delille*.

(*La suite ci-après.*)

(1) Ces deux mots signifient dans ces îles: *poison végétal*.

werden nog andere proefnemingen door hem te Leiden herhaald. De ditmaal aan de dieren ingegeven suiker had slechts eene geringe uitwerking; eene hen, die er eene groote hoeveelheid van innam, scheen alleen een weinig langer, dan de overigen, te leven.

Men begrijpt ligtelijk, dat de kennis dezer vergiften den brandenden en verlichten ijver van de heeren baron *von Humbolt* en *Bonpland* niet ontsnapt is; deze beroemde reizigers hebben, met hunne gewone naauwkeurigheid en volharding, navorschingen gedaan, die hen hebben bekend gemaakt, zoo met de wijze om het vergift, waarvan men zich op de oevers van de rivier der Amazonen bedient, te bereiden, als met de liane *curare*, die hetzelve oplevert. Het toeval heeft gewild, dat zij deze plant noch in bloem noch in vrucht hebben aangetroffen. Doch de heeren *de Jussieu* en *Wildenow* onderstellen, ingevolge gedaan onderzoek der takken, dat zij tot het geslacht der *coriaria* behoort.

Bruce geeft, omtrent de plantgiften, waarmede de inboorlingen van Zuidelijk-Afrika hunne pijlen vergiftigen, eenige bijzonderheden op. De planten, welke deze vergiften opleveren, zijn de *amaryllis disthica*, *euphorbia caput medusæ*, benevens eene soort van *rhus*.

Een jonge neger, *Bognam-Nonen-Derega* geheeten, van den volkstam der Macpas, op de west-kust van Afrika, in dienst van den vermaarden reiziger *Michau* den vader, heeft mij gezegd, dat men in zijn land de pijlen vergiftigde, door dezelve in het sap van eene plant te doopen, waarbij men het vergift van een dier voegde, hetwelk, volgens de beschrijving, die hij er mij van maakte, ik oordeelde, eene groote soort van scolopender te moeten zijn. *Themberg* verhaalt, dat de Hottentotten zich van een vergift bedienen, bereid van het sap eener soort van ijzer-hout benevens het vergift van een' slang; doch hij geeft geene andere bijzonderheid op, omtrent diens bereiding en uitwerkselen.

Het beruchte vergift, waarvan zich de Indianen van de Molukkische eilanden, mitsgaders van die van Sunda, bedienen, bekend onder den naam van *ipo* en *upas* (1), heeft meer, dan alle anderen, de nieuwsgierigheid der Europeërs gaande gemaakt, vermits de daarvan gegeven verhalen vergroot zijn geworden, en verzeld gegaan van dat wonderbaarlijke, waarmede de indische volken gewoon zijn, hunne verhalen te versieren. Deze volks-verhalen zijn, door anderzins, wegens uitmuntende aanmerkingen en langdurigen arbeid, aanbevelenswaardige reizigers, opgezameld en herhaald geworden. In de *Ephémérides des curieux de la nature* vindt men de verhalen van *André Cleyerus* en van *Spielman*, omtrent het vergif van Macassar. De werkzame *Rumphius* noemt den boom, welke het *ipo* oplevert, *arbor toxicaria*. Hij heeft, hetgeen hem door de inboorlingen gezegd was, herhaald, en heeft eene onvolledige beschrijving gegeven benevens eene gedaante van dien boom, naar een' tak en eene vrucht, welke hem gezonden werden. Ik heb reden te gelooven, dat hij misleid is geworden, ten minsten wat de echtheid der vrucht betreft, welke althans niet van den boom kwam, die dit vergift oplevert. *Thumberg* en *Acymelæus* hebben, naar boven aangehaalde hollandsche schrijvers, eene verhandeling over het *ipo* van Macassar geschreven. De achtingwaardige vertaler van *Darwin* heeft in eene noot een uittreksel dezer verhandeling gegeven, daarbij meldende, dat men de waarheid der daarin vervatte daakzaken moest wantrouwen. Alle deze reizigers hebben slechts herhaald, hetgeen hun gezegd was geworden; men moge hen, wanneer zij zulks bevestigen, van eene te verregaande ligtgeloovigheid, maar geenszins van kwaden trouw, beschuldigen. Niet even zoo is het gelegen met zekeren hollandschen geneesheer, *van Foerch* geheeten, die Europa, met eene moeijelijk te gelooven of te vergeven onbeschaamdheid, heeft zoeken in dwaling te brengen. Na de ongerijmdste sprookjes verhaald en daar bij zijne eigen droomerijen gevoegd te hebben, gaf hij, bij zijne terugkomst in Europa, als ooggetuigen, een relaas, verzeld van alle die kleine beuzelachtige en wijdloopige bijzonderheden, welke het gewoon zegel der waarheid zijn, en welke niet gedoogen, dat men een' mensch van onwaarheid beschuldige, ten zij men de diepste verachting voor hem hebbe. Sints langen tijd is dit belagchelijk verdichtsel op deszelfs ware plaats gesteld; hetzelve is te regt door den heer *Charles Coquebert*, in het *Bulletin des sciences de la société philomatique*, wederlegd geworden. De beoefenaars der natuurlijke historie en de geleerden van Europa zouden, zonder geloof te slaan aan die fabelen, naauwkeurig den aard dezer giften wenschen te kennen. Op Java deed men nasporingen, doch dezelve waren niet van veel vrucht, uit hoofde van het geheim, hetwelk de inboorlingen daar omtrent in acht nemen. Men logenstrafte de sprookjes, welke verhaald waren geworden, doch men maakte de waarheid, van hetgeen wezenlijk bestaat, niet bekend. Toen ik mij op de ontdekkings reis naar de Australische-Landen begaf, beval mij de eerbiedwaardige en geleerde professor *de Jussieu* aan, in geval ik op Java mogt komen, te dezen opzigte de meest mogelijke berigten in te winnen. Ik verlangde sterk, dit vraagstuk op te lossen. Gelukkige toevallen en eenige volharding in mijne navorschingen hebben mij onderrigt; heden kan ik met zekerheid spreken.

Ik heb mij niet alleen de twee vergift soorten of *upas*, welke op Java verzameld en bereid worden, maar ook die van de eilanden Borneo en Macassar verschaft; ik heb er in Europa eene groote hoeveelheid van overgebragt, met welke mijn vriend, de heer *Delille*, arts en kruidkundige van de egyptische expeditie, mitsgaders de heer *Magendie*, eene menigte belangrijke proefnemingen hebben gedaan, welke de werking benevens de behandeling van deze vergiften op het dierlijk huishouden doen kennen. Deze proeven met zoo veel verstand als zorg genomen, hebben het voorwerp uitgemaakt van twee memoriën, in het institut voorgelezen, mitsgaders van eene bij de geneeskundige faculteit te Parys, door den heer *Delille*, ingeleverde en verdedigde verhandeling.

(*Het vervolg hierna.*)

(1) Deze twee woorden beteekenen in deze eilanden; *planten-gift*.

De raad van administratie van de gewezene algemeene verving, voor het leger van Z. M. DEN KEIZER DER FRANSCHEN, KONING VAN ITALIE, enz., enz., enz., maakt hier mede bekend dat dezelve gesupprimeerd en gelicentieerd is, en inviteert den halve een ieder, dien het aangaat en eenige pretentien aan denzelven heeft of aan denzelven verschuldigd is, zoo spoedig doenlijk, daarvan opgaaf of betaling te doen, aan voornoemden raad, en wel vóór of uiterlijk op den 31sten dezer loopende maand julij; alzoo, de raad alsdan ontbonden wordende, geen reclames hoegenaamd, na dien tijd, kunnen worden aangenomen.

Gorinchem, den 9den julij 1811.

De raad van administratie voorn.,
W. TEISSEN,
kapitein, president.

PUBLIEKE FONDSEN.

Beurs te AMSTERDAM. — *Vrijdag 12 Julij.*

HOLLAND:	5 pct.	rec. vrijw. neg., 1797, aangezuiverd,	19½ à 20 pet.
—	5½	— rec. vrijw. neg., 1804,	—
—	6	— obligat., negot. van 40 mill., 1807,	26½ à 27½ —
—	6	— — 20 mill., 1809,	25½ à 26½ —
—	4	— certific., — 50 mill., 1808,	13 à 13½ —
—	5	— dertig jarige renten, 178⅝, ...	—
—	5	— — renten, 1804, ...	6½ à 6¾ —
—	2½	— inschr. op het grooth. doorl. schuld,	—
—	2½	— certificaten van dito, aangezuivert	10¾ à 11 —
—	3	— nationale schuldbrieven, ...	6¼ à 6¾ —
—	3	— — losrenten, ...	6¼ à 6¾ —
—	3½	— — 179⅝, ...	6½ à 6¾ —
—	3½	— — 1801, ...	6½ à 6¾ —
—	4	— — domeinen, ...	—
—	5	— — 1802, ...	9½ à 9¾ —
—	4	— — rescr., losb. na den vrede,	8 à 8½ —
—		Domein papier, ...	35½ à 36½ —
—		Bons van het sijndicaat, ...	85¼ à 86¼ —
AMERIKA:	5½	— bij *Hope en comp.*, c. s.	94 à 94½ —
SPANJE:	5½	— bij *Hope en comp.*, van 1807, ...	14¼ à 14¾ —
OOSTENRIJK:	5	— op de weenerbank, bij *Goll en comp.*	—
—	4½	— — — ,	—
—	4	— — — ,	—
—	5	— weener certificaten — ,	14 à 14¾ —
RUSLAND:....	5	pct. bij *Hope en comp.*, ...	57 à 57½ —
PORTUGAL:..	5	— — *Hope en comp.*, ...	98¾ à 99½ —
NAPELS:........	6	— — *Hope en comp.*, ...	94 à 94½ —
ZWEDEN:.......	5	— — *Hogguer en Hasselgreen*	35 à 35½ —
SAXE:...........	5	— — *Braunsberg*, ...	101 à 101½ —
PRUISSEN:...	5	— — de *wedawe Uberfeld en Serrurier*, ...	61 à 61½ —
FRANSCHE FONDSEN:	5	—	—
CERTIFICATEN:		van dito, 5 pct. bij *Ketwich en Voomberg*, enz., ...	75½ à 76¼ —

ZEETIJDING.

Den 4sten julij is, te Bordeaux, op de rivier aangekomen het amerikaansch schip the Osmin, komende van New-York; hetzelve heeft den overtogt in 25 dagen gedaan, en heeft behalven eenige passagiers, eene lading aan boord van 204 kisten suiker, 46 balen katoen, 235 ciroenen en 80 kisten indigo, mitsgaders 100 quintalen geel verwhout.

ADVERTENTIEN.

. De ontvanger der verponding in het arrondissement Haarlem brengt ter kennisse van alle belanghebbenden, dat ten zijnen kantore, tusschen de kruisbruggen, wordt gevaceerd, dagelijks, van 9 tot 12 uren, (except zaturdags en zondags,) tot den ontvangst der verponding over dezen jare en van het plaatselijke additioneel, zijnde dertien stuivers van de gulden, welke, ingevolge keizerlijk decreet van den 29sten maart 1811, moet worden opgebragt vóór den 1sten september aanstaande; zullende als contant geld, tot ultimo julij, in betaling der verponding worden aangenomen, de certificaten van de renten der publieke schuld van het half jaar, verschenen den 22sten maart 1811, mits *in dorso*, door den contribuabelen of zijne zaakgelastigden, gequiteerd zijnde.

Nog zullen ten gerieve van de contribuabelen ten platten lande de volgende zitdagen worden gehouden, als:

Te Bennebroek, dingsdag den 16den julij;
— Heemstede, voor Heemstede en Berkenroode, den 17den dito;
— Te Nieuwerkerk, voor Nieuwerkerk, Zuid-Schalkwijk en Vijfhuizen, den 18den dito;
Te Spaarnwoude, voor Spaarnwoude, Haarlemmer-Leede en Hof-Ambacht, den 19den dito;
— Spaarndam, den 23sten dito;
— Schoten, den 24sten dito;
— Overveen, voor Overveen, Bloemendaal en Vogelenzang, den 25sten dito;
— Velzen, den 26sten dito, en
— Zandvoort, den 30sten dito. En zulks in de respective regthuizen van gezegde dorpen. Wordende een ieder verzocht, de laatste quitantie mede te brengen.

De handteekening van *Isaac van Olpen*, onder de uit te geven quitantien te stellen, zal valideren.

Haarlem, den 8sten julij 1811.

De ontvanger voornoemd,
J. C. SIERKS.

. De commissie van onderwijs voor het departement van de Zuiderzee zal hare zomer-vergadering beginnen, te Amsterdam, in het gebouw de Zon op den Cingel, bij den Blaauwburgwal, op maandag den 15den julij, des avonds ten zes uren; op dingsdag, des morgens ten negen uren zal afgenomen worden het examen voor den vierden en den derden rang, alsmede tot het verkrijgen van akte als huisonderwijzer en als schoolhouderesse. Op woensdag ten negen uren zal het examen voor den tweeden en eersten rang plaats hebben.

Haarlem, den 3den julij 1811.

J. TRISSEBRE L'ANEE,
Lid en secretaris der commissie.

. De commissie van onderwijs voor het departement van de Wester Eems vergadert, op woensdag den 17den julij 1811, op het stadhuis te Groningen, tot het examineren van zoodanige personen, als zich daartoe, op de, bij de wet voorgeschreven wijze, bij een harer leden mogten aanmelden.

TH. VAN SWINDEREN, *secretaris.*

. Door het overlijden van den stads-franschen-kostschoolhouder ... venter, dien post vakant zijnde, worden die gene, welke de vereischte kwaamheden hebben, en den eersten of tweeden rang bezitten, en dien mogten inclineren te bekleeden, op een jaarlijks traktement van zeven ... derd guldens en de schoolgelden, verzocht, de noodige bewijzen van bekwaamheden, vooral in de fransche taal, en van hun goed gedrag, met vrije brieven ter griffie van gemelde stad in te zenden, vóór den eersten ... gustus aanstaande.

Deventer, den 20sten junij 1811.

Op last der maire,
P. TICHLER, *griffier.*

. De post van schoolonderwijzer, en het geen daar aan vast is, te Dalfzen, bij Zwolle, vakant zijnde, worden allen, die den eersten of ... den rang bezitten, de fransche taal spreken en onderwijzen kunnen, ... noodigd, om zich, vóór den 1sten augustus, met bewijzen van algemeene toelating en goedgedrag, tot dien post, in persoon, of, des noods, door ge... keerde brieven, aan te bieden, bij den predikant aldaar, *W. A. J. Roo... daal;* zij kunnen op 700 à 800 guldens jaarlijks, rekenen.

REGTBANK TER EERSTER INSTANTIE, zitting hebbende te Amsterdam, waarnemende de zaken van de regtbank van koophandel, zoo lang dezelve aldaar niet is gevestigd.

F A I L L I S S E M E N T.

Bij besluit van de regtbank voornoemd, in dato den 2den julij 1811, is *Aart Hooij Gz.*, gepatenteerd grutters-winkelier, en *Antje van Het...* echtelieden, wonende te Amsterdam voornoemd, verklaard te zijn in staat van faillissement; hebbende de regtbank aan zich gereserveerd, de opening daarvan te bepalen tot na het ingekomen rapport van den commissaris; en is tot commissaris benoemd den heer Mr. *W. C. Horneer*, lid van de regtbank, en tot agent *Hendrik Breukelaar Jansz.*, wonende in de oude mannenhuispoort, n°. 3.

Amsterdam, den 2den julij 1811.

REGTBANK TER EERSTER INSTANTIE, zitting hebbende te Amsterdam, waarnemende de zaken van de regtbank van koophandel, zoo lang dezelve aldaar niet is gevestigd.

F A I L L I S S E M E N T.

Bij besluit van de regtbank voornoemd, in dato 4 julij 1811, is *Johannes van Ingen*, in gemeenschap van goederen getrouwd met *Christina Elisabeth Bredsnijder*, wonende op het Olijphantspad, buiten de Weesperpoort, canton 1, verklaard te zijn in staat van faillissement; hebbende de regtbank aan zich gereserveerd, de opening daarvan te bepalen tot na het ingekomen rapport van den commissaris; en is tot commissaris benoemd mr. *J. Beeldsnijder*, lid van de regtbank, en tot agent *Jacobus Koning*, wonende op de Bloemgracht, n°. 68.

Amsterdam, den 4den julij 1811.

. De maire der stad Kampen is van meening, ingevolge daartoe bekomene autorisatie, onder nadere approbatie van den heer rekwestmeester, belast met den dienst der bruggen en wegen, op dingsdag den 30sten julij aanstaande, ten overstaan van den ingenieur-en-chef *J. E. Wildeman*, en daartoe benoemde commissie van directie, aan de minst aannemende op de plaats aan te besteden, het maken en verbeteren van de zoogenaamde Weesper-weg of Spijkerboor; gaande van af de Koelucht tot aan de herberg de oranjeboom onder Weesp; waarvan het bestek acht dagen te voren zal te lezen liggen te Zwolle, buiten de Kamperpoort, bij *Egb. ter Zweg*; te Kampen, in de stads-herberg, over de lange brug, en te Weesp, in de herberg het roode hart, terwijl inmiddels dienaangaande nadere informatie zal zijn te bekomen bij de stads-aardwerkers-baas, *Jan van den Berg*, te Kampen.

. Dijkgraaf en heemraden van den St. Aagtendijk zullen, op donderdag den 25sten julij 1811, des voormiddags ten elf uren, op den dijk bij ... n°. paal 60, presenteren te besteden: het verhoogen en verzwaren van gemelden dijk, ter lengte van 100 roeden, zijnde van n°. 60 tot 62.

. Le maire de la ville d'Amsterdam fera vendre en public et à l'enchère jeudi le 25 juillet 1811, à 5 heures l'après-midi, au chantier dit le schuitenmakers werf, une partie de vieux bois de chêne et de sapin, mugs, ainsi que quelques monceaux de coupeaux et quelques barils à goudron, se trouvant au dit chantier; comme aussi une partie de vieux fer, de vieux bois et monceaux de coupeaux, se trouvant à l'attelier des charpentiers, dit le stads timmertuin. Le tout peut être examiné le 24 et 25 de ce mois aux lieux susdits.

Amsterdam, le 10 juillet 1811.

DAN. CHANGUION CHSZ., *adjoint.*

. De maire der stad Amsterdam zal, op donderdag den 25sten julij 1811, na den middag ten 5 uren precies, aan de stads schuitenmakers werf op Oostenburg, doen verkoopen: eene partij oud eken en grene brandhout, spaanders, mot en teertonnen, liggende aan voorschreven werf; alsmede eene partij oud ijzer, brandhout en mot, liggende aan de stads timmertuin; alles daags vóór en op den verkoopdag te zien.

Amsterdam, den 10den julij 1811.

DAN. CHANGUION CHSZ., *adjunct.*

. De commissaris van den straatweg van den Haag op Haarlem adverteert, dat de coupons der obligatien van de negotiatie, groot *f* 200,000, ten behoeve van voormelden weg gedaan, verschenen 1 julij 1811, zullen worden betaald ten zijnen huize in den Haag, in het Korte-Voorhout, wijk I, n°. 75, des donderdags tusschen 9 en 12 uren, alsmede op alle andere dagen der week, uitgenomen des zondags, mits de nummers der coupons bevorens opgegeven worden.

THÉATRE FRANÇAIS SUR L'ERWTEMARKT.

Aujourd'hui, le 13 juillet 1811.

LE DISSIPATEUR, ou L'HONNÊTE FRIPONNE, comédie en *5 actes, en vers,* de Destouches; *suivie de la première représentation d'ALLEZ VOIR DOMINIQUE, vaudeville en un acte.*

Dimanche, le 14 juillet 1811.

P A R   E X T R A O R D I N A I R E.

(Abonnement suspendu.)

La première représentation de la reprise de LA VEUVE DU MALABAR, ou L'EMPIRE DES COUTUMES, tragédie en 5 actes, en vers, de Lemière; *suivie de la première représentation des PAGES DU DUC DE VENDOME, vaudeville en un acte de* Dieu la-Foi.

Mardi, le 16 juillet 1811.

LE FESTIN DE PIERRE, comédie en 5 actes, en vers, de Thomas Corneille; *suivie D'ADOLPHE ET CLARA, ou LES DEUX PRISONNIERS, opéra en un acte, musique de* Dalayrac. *Mr.* Louis Hurteaux, *premier haute-contre, débutera par le rôle d'*Adolphe.

AAN HET BUREAU VAN DEN COURIER, te Amsterdam.